

Sabbatstermin och utveckling av sociologiämnet

Jag har faktiskt aldrig åtnjutit en sabbatstermin. Varje gång det varit på tal har det ointetgjordes av pågående forskning, administrativa plikter, sociala skäl, eller annat. När det så äntligen ser ut att finnas praktiska förutsättningar, var denna möjlighet till fortbildning och nytänkande avskaffad! Nåväl, tack vare välvilja från min moderinstitution i Lund (och ganska många övertimmar) har jag kunnat tillbringa vissa perioder under 2008 på University of California, Berkeley, som Visiting Scholar.

Det är verkligen en spännande tid för en sociolog att vara i USA, och på ett av landets främsta lärosäten för samhällsvetenskaplig forskning, och ha möjlighet med ledande samhällsforskare. Primärvalen, presidentvalskampanjerna, och inte minst den olyckliga kombinationen av lågkonjunktur och finanskris har tillsammans stimulerat och präglat diskussionsämnen om social och ekonomisk politik, institutionell design och statens roll, kollektivt risktagande, rasfrågan, inställning till samkönade äktenskap, katolikers syn på abort, mekanismer för social påverkan, och "tilting points".

Kan det vara en förändring på gång, bort från den individualistiska rational choice-baserade inriktning som tillsammans med "cultural studies" har dominerat samhällsvetenskaplig forskning sedan Nixon-Kissinger-eran, och som medfört att man bara inte orkat diskutera makroprocesser? Det verkar faktiskt så.

Det som är speciellt anmärkningsvärt är att Berkeley Law School, där jag är gästforskare vid Center for the Study of Jurisprudence and Social Policy, under de senaste åren utvecklats från att vara en institution som huvudsakligen utbildar jurister till att bli en modern tankesmedja där jurister tillsammans med ett antal framsynta forskare från den samhällsvetenskapliga fakulteten samarbetar i en rad olika forskningscentra.

Dessa centra bygger vidare på UC Berkeleys framstående, och internationellt kända forskning och utbildning. Inom ramen för deras forskning penetreras de svåraste, viktigaste och mest utmanande frågorna om gränstorna mellan det allmänna och det privata, med förgreningar och effekter långt utanför Californias och även USA:s gränser. Varje center är mångdisciplinärt och tvärsektorielt, och täcker var för sig in hela spektret av universitetsutbud, från grundforskning, policyutveckling, kunskaps-spridning, undervisning och utbildning, inkluderat tjänster och support för lagstiftare och andra intressenter. Efter att ha tillbringat tid i seminarier och deltagit i informella diskussioner är det uppenbart att man här skapat ett fruktbart sammanhang mellan handling och idéer, mellan teori och praktik.

Varje center ges grundläggande finansiering för två verksamhetsår. Under den tiden förväntas forskarna etablera egna finansieringskällor. Förutom alla dessa fantastiska seminarier och workshops utvecklas också ständigt nya forskningsinriktningar och faktisk forskning, på allt mellan miljö- och energipolicies för tredje världen till

globala mänskliga rättigheter 2048! Däremellan regleringsteorianalys, fängelsereformer, hållbar hälsovård, nya indikatorer för social ojämlikhet. Allt detta på juridiska fakulteten

Trots denna frenetiska forskningsverksamhet och det förbluffande höga deltagandet på seminarier och workshops, är utbudet av skrivna och publicerade vetenskapliga verk och artiklar imponerande, liksom även den generositet med vilken man tar sig tid för kollegers arbeten, erbjuder kritik och synpunkter. Därutöver finns – hör och häpna – stort intresse från de mer ambitiösa studenterna att utan ersättning bistå medlemmar av kollegiet – inklusive Visiting Scholars – som forskningsassistenter. Snacka om kulturella skillnader. Det är som en dröm, men det händer verkligen!

Idén med forskningscentra är ju inte obekant i den svenska akademiska miljön, inte minst i form av Linnépengar och Centers of Excellence etc. Det är säkert ett bra sätt att förnya forskningen både teoretiskt och empiriskt. Men med mina erfarenheter från Berkeley Law School så står det klart att det inte bara handlar om att skapa medel för den akademiska infrastrukturen, utom också om hur man ska frambringa entusiasm, och dynamik?

Nja, det är nog inte lätt att i en svenska akademisk miljö och tradition uppnå den grad av nyfikenhet, generositet och levande samarbetsvilja som jag upplevt här på UC Berkeley – en riktig akademisk community. Sociologförbundet har försökt stimulera kreativitet och aktivt vetenskapligt utbyte genom att förstärka arbetsgrupper inom olika delar av svensk sociologi. Vad förbundet måste bli bättre på i framtiden är att sprida kunskap om, och från, svensk sociologisk forskning – inom förbundet och akademien, men också nationellt och internationellt. Det är viktig att ständig diskutera den tudelning av sociologisk forskning som jag tidigare tagit upp i Sociologisk Forskning under Sociologförbundet har ordet.

Antoinette Hetzler
Sociologförbundets ordförande